

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr. : Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf. : 73851430

- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen

Vår ref : R.2.4mø

Deres ref :

Dato : 28.02.20

ÅFJORD KOMMUNE
7170 ÅFJORD

Krabbholmen - SalMar Farming AS. Dispensasjon fra kommuneplanen for utvidelse av lokalitet Krabbholmen I. Klage.

Innledning

Åfjord kommune har 26.02.20 gitt SalMar Farming dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for å utvide lokalitet Krabbholmen I med to bur grunnet overgang til økologisk drift. Lokaliteten ligger i område NFFF2 som forbyr akvakultur ifølge ny arealdel vedtatt 14.06.19.

Krabbholmen I

Lokaliteten har stor betydning for annen virksomhet. Området er viktig for det friluftsbaserte reiseliv, fritidsfisket, rekreasjon, landskapsbildet, skjærgårdslandskapet. En frykter at en videre etablering/utvidelse av oppdrettsaktivitet vil føre til en tilsvarende negativ utvikling for konkurrerende aktivitet i sjøområdene og i de nærliggende kystområder.

Det er en kjent plass for passiv redskap mellom grunnene der anlegget ligger, og det er plass for aktiv redskap ved anlegget. Et større rekefelt ligger nordøst ved anlegget. En fiskeforbudssone på 100 m rundt anlegget vil bety at relativt store områder blir beslaglagt. I tillegg kommer Krabbholmen II som ligger ca. 350 m mot øst. Mellom de to anleggene vil det kun være en smal åpen sone for fiske, men når fôringsanlegget er plassert akkurat der, så er dette området også blokkert. Krabbholmene I og II fører til at ca. 800 da sjøareal er blokkert.

Fortøyningene blir i dette tilfellet liggende i en viktig farled, og når Krabbholmen II i tillegg okkuperer område i farleden, vil denne utvidelsen ikke være tilrådelig.

Vi har i dag ikke kjennskap til mengden rømt oppdrettsfisk i gytebestanden i Åfjordselvene, men viser til modeller som antyder at mer enn 5 % rømt oppdrettsfisk i gytebestanden på sikt vil kunne utradere lokale villaksstammer. For siste sesong var er 125 av 400 lakseelver stengt for fiske. Flere anadrome vassdrag ligger ca 20 km fra anlegget. Det er 5 km til munningen av den nasjonale laksefjorden Åfjorden og 22 km til nasjonale laksevassdragen innerst i fjorden.

Strømmålinger på stedet indikerer en østlig retning, og dette forverrer situasjonen ytterligere. Smittespredning vil skje innover i fjordsystemet mot Åfjorden. Lusa kan føre til at opptil 90 % av den utvandrende smolten fra villaksen blir smittet og dør. Bare 5 – 6 lus kan medføre livsfare for smolten. Krabbholmen vil bli liggende midt i nordlige utvandringsskorridoren for smolten fra Åfjordselvene. I tillegg kommer Teksdalselva og Oldenvassdraget med sine sårbare laksestammer. All kunnskap tilsier at luseproblemene tiltar, det foreligger risiko for irreversible skader på naturmangfoldet og den samlede belastning vil fort bli for stor.

Det vi frykter er at en arealutvidelse vil påvirke naturmiljøet negativt, og da spesielt at det vil bli et enda større stengsel eller barriere som vil påvirke både villaks og andre fiskeslag. Det er et kjent fenomen at mye villfisk i dette området er full av lus, noe som i stor grad skyldes oppdrettsvirksomhet.

Økologisk produksjon/Sertifisering

Det må i denne omgang heller satses på noe redusert produksjon og utvikling av økologisk produksjon innenfor de rammene som allerede fins. Det kan i tillegg gi dyrevelferdsmessige og helsemessige gevinster, og ikke minst vil det være en fordel for annen bruk av området i friluftslivssammenheng. Vi er skeptiske til at en nå ved å tillate større areal, når en går over til økologisk drift, skaper en presedens for lignende saker. Økologisk produksjon trenger over dobbelt så stort areal for å bli godkjent med samme biomasse. Det vil i tillegg være nødvendig med økologisk drift av Krabbholmen II for på tilfredsstillende måte det økologiske kravet på Krabbholmen I.

En annen sak er også at miljøsertifiseringen ASC ikke kan oppnås hvis fisketettheten blir for stor som her med 6 240 tonn til sammen. Flere parametere viser seg allerede på miljømålingene å være for dårlige for godkjenning. Noen prøvestasjoner har fått tilstandsklassen IV – «dårlig». Strømmåling på 15 m viser svært dårlig vannutskiftning med 27,1% 0- målinger. Det er dessuten allerede mistanke om sykdommen PD på anlegget. Det stilles krav til at det ytre miljø skal ivaretas ved økologisk drift og ved miljøsertifisering. Dette er vanskelig å tilfredsstillende når så store områder, med så mye fisk, plasseres ved kjente fiskeplasser og i utvandringskorridoren for villaks fra de nasjonale laksevassdragene i Åfjord. Som et kompromiss bør økologisk drift på anlegget etter dette oppnås ved å redusere mengden fisk innenfor de rammer som allerede fins.

Kommunens vurdering

Åfjord kommune begrunner bl.a. dispensasjonen for utvidelse med at dette ikke gir noen forverring i området og presiserer dette senere å gjelde annen næringsutøvelse. Det beskrives at ankertauene allerede i dag går inn i området for aktiv redskap. Det beskrives også at oppdrettslaksen vil få bedre livsvilkår. Samtidig forklares det at det må legges en ekstra forankring mot nord og flytting av tre ankerfester mot øst. Og at oppdrettsfisker får bedre livsvilkår er også en sannhet med modifikasjoner når vi vet at ikke- medikamentell avlusing, som brukes mer ved økologisk drift, er en stor påkjenning for laksen med ofte høy dødelighet. I tillegg må regne med at rensefisk, som brukes spesielt mye i økologisk drift, vil bli utsatt for mye lidelse og død. Det brukes 60 millioner rensefisk i oppdrettsanleggene, og over 40% blir funnet døde. Resten klarer ikke oppdretterne å gjøre rede for. Og lusetallene vil ofte være like høye og gi like mye smitte til omgivelsene (villaks, villfisk). Vi har selv opplevd å få torsk og sei i dette området som er full av lus grunnet smitte fra oppdrettsanleggene.

Fiskeriinteresser

Det faller også på sin egen urimelighet at utvidelsen ikke får konsekvenser for annen næring når Roan og Stokksund fiskarlag går sterkt imot. De begrunner det med at de stadig presses ut fra tradisjonelle fiskeområder. De lange ankerfestene vil kunne føre til ødelagte bruk og garn for fiskerne. Det er områdene her innaskjærs som er mest brukt. Det medfører større problemer for villaksen når anleggene legges så nært den nasjonale laksefjorden og lakseelvene. De krever at det tas mer hensyn til fiskerne og elveeierne.

Fiskarlaget Midt- Norge frarår kommunen å gi dispensasjon. Fiskernes interesser må tilgodesees slik at de har tilgang på gode fiskeplasser. Oppdaterte arealplaner er utarbeidet i

samarbeid med fiskerinæringen, og da skal det egentlig mye til for å fravike de vurderinger som er gjort. Området brukes mye til garnfiske. Dessuten er det registrert to rekefelt som blir enda mer berørt enn tidligere ved en utvidelse. Her må bemerkes fra vår side at bruk av lusemiddel ikke er lovlig i og ved rekefelt etter de nye bestemmelsene.

Dispensasjonsbestemmelsene

Formålsbestemmelsen i PBL skal ikke bli vesentlig tilsidesatt. Planen har vært gjennom en omfattende beslutningsprosess. Offentlig medvirkning i planprosesser er viktige og derfor er det viktig at endringer av plan ikke skjer gjennom dispensasjoner, men som en endring av plan. En midlertidig fravikelse kan ses på litt mildere, men ikke som her når det gjelder en et permanent avvik med generell gyldighet.

Fordelene ved en dispensasjon er ikke klart større enn ulemper etter en samlet vurdering. I hovedsak er det fordeler og ulemper for de allmenne interesser som skal avveies, og som utgangspunkt må det dreie seg om fordeler begrunnet i areal- og ressursdisponeringshensyn. En naturlig språklig forståelse av ordlyden «klart større» tyder på at det må også påvises en fordel av tiltaket, primært for de allmenne interesser. Dette gjør seg ikke gjeldende i dette tilfellet.

Det skal tas spesielt hensyn til virkningene for helse, miljø, sikkerhet og tilgjengelighet. Utvidelsen vil ifølge det ovenstående ha mest negative konsekvenser. En kan heller ikke se at statlige og regionale rammer og mål er vesentlig vektlagt. Ut fra dette kan en heller ikke se at en dispensasjon kan gis.

Det er uheldig hvis vedtaket er egnet til å dreie praksis i en feil retning. Hvis vedtaket blir stående i dette tilfellet vil det med rette være egnet til å dreie praksis i uheldig retning. Det følger av dette at det i disse tilfellene vil hensynet til det kommunale selvstyre få mindre betydning.

Naturmangfoldloven

Vi kan ikke se at det i dette vedtaket er gjort vurderinger, som lovpålagt, etter Naturmangfoldloven §§ 8 – 12. Vedtaket kan derfor være ugyldig. Etter § 7 i Naturmangfoldloven, som supplerer FVL's krav om utredning, skal prinsippene i Naturmangfoldloven §§ 8 – 12 legges til grunn for skjønnsutøvingen. Vurderingen og vektleggingen av prinsippene skal fremgå av beslutningen slik at det kan kontrolleres i ettertid om prinsippene er vurdert. Det stilles visse minstekrav til oppfyllelse av vurderingene av Naturmangfoldlovens prinsipper. Dette er en naturlig følge FVL's krav til utredning og informasjon i § 17. Selv om prinsippene i Naturmangfoldloven er vurdert er det viktig at konklusjonen er i tråd med vurderingene. Kommunen må innse at det i forvaltningen skal tas hensyn til naturmiljøet som bløtbunnsområder, tareskog, villaks, krepsdyr, sjøfugl, fisk osv. Det er heller ikke nevnt noe om landskapsbildet og friluftslivsinteresser.

Arealbeslag er en av hovedutfordringene for å opprettholde artsmangfoldet ifølge Naturpanelet IPBES sin tilstandsrapport om klodens naturmangfold. Menneskelig aktivitet har medført omfattende endringer i 75% av miljøet på land, halvparten av alle elver og 40% av det marine miljøet. For oppdrettsnæringen må dette bety at ekspansjon av etableringer må stanses og at en verdensomfattende høsting av fôrråstoff og salg av ferdigprodukter må begrenses for å kunne nå målet om bærekraftig produksjon. Dette betyr videre at for å redde

tapet av artsmangfold så må forvaltningen begynne å ta denne vurderingen inn i Naturmangfoldloven. Allerede en million av klodens åtte millioner plante- og dyrearter kan bli utryddet ifølge Naturpanelet. For halvparten er det allerede for sent. Foringelse og ødeleggelse av natur er det miljøproblemet som påvirker flest globalt.

Utslippstillatelsen

Til slutt må også nevnes at heller ikke utslippstillatelsen fra fylkesmannen er oppdatert på at området nå er et område med forbud mot akvakultur. Det må derfor kreves ny behandling av utslippstillatelse slik loven krever.

Konklusjon

Det er påpekt en rekke saksbehandlingsfeil, det er ikke tatt hensyn til naturmiljøet, Naturmangfoldloven er ikke vurdert, det er ikke tatt hensyn til andre næringsinteresser eller friluftsliv. Det er feil vurdering av dispensasjonsregelverket. Det er feil begrunnelse av vedtaket. Det er ikke tatt hensyn til at utvandringsveien for smolt fra Åfjordselvene blir forverret, og den samlede effekten med de 3 – 4 andre større oppdrettsanleggene utenfor den nasjonale laksefjorden.

Med hilsen
Fosen Naturvernforening

Magnar Østerås

Esther Haaverstad